

Sygn. akt: I C 986/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy w Krośnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Bartłomiej Fiejdasz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 r. na rozprawie

sprawy z powództwa R. H. (...) w K.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę kwoty 3.874,50 zł

I. zasądza od strony pozwanej (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz powoda R. L. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w K. kwotę 3 874,50 zł (słownie: trzy tysiące osiemset siedemdziesiąt cztery złote i 50/100) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 3 505,50 zł od dnia 17 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 369,00 zł od dnia 18 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty.

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala.

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 717,00 zł (słownie: siedemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 986/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 lutego 2016 r.

Powód R. H. (...) domagał się zasądzenia od strony pozwanej – (...) Towarzystwa (...) z siedzibą w W. tytułem odszkodowania kwoty 3 874,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 3 505,50 zł. od dnia 04 października 2013 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 369,00 zł. od dnia 23 lutego 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według załączonego spisu kosztów.

W uzasadnieniu podał, że w wyniku kolizji mającej miejsce w dniu 29 sierpnia 2013 r., spowodowanej przez osobę ubezpieczoną u strony pozwanej, uszkodzeniu uległ samochód marki O. (...) należący do poszkodowanego Ł. K.. Ł. K. zdecydował się na wynajęcie pojazdu zastępczego u powoda. Wynajmując samochód zastępczy poszkodowany zrzekł się części przysługującego mu z tego tytułu odszkodowania na rzecz powoda, a oświadczenie poszkodowanego jest przelewem wierzycelności na rzecz powoda. Pozwane (...) Towarzystwo (...) co do zasady nie uznało roszczeń powoda. Łączna należność do zapłaty wyniosła 3 870,50 za dwie faktury za 21 dni wynajmu pojazdu zastępczego.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty, który Sąd Rejonowy w Krośnie wydał w dniu 26 marca 2014 r., strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona pozwana zarzuciła brak legitymacji czynnej po stronie powoda do dochodzenia roszczeń ze szkody powstałej w dniu 29 sierpnia 2013 r.

w samochodzie m-ki O. (...) nr rej. (...), gdyż oświadczenie z dnia 30.08.2013 r. nie może być uznane za przelew wiarygodności. Podniosła także, że powód nie uzasadnił celowości i zasadności najmu pojazdu zastępczego, a także nie wykazał braku możliwości skorzystania z alternatywnych środków komunikacji. Zakwestionowała także zasadność umowy najmu pojazdu zastępczego w okresie od 17.09.2013 r. do 20.09.2013 r., czyli już po wypłacie poszkodowanemu odszkodowania z tytułu szkody całkowitej oraz wysokość poniesionych kosztów wynajmu jako ekonomicznie nieuzasadnione.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 sierpnia 2013 r. w miejscowości N. kierująca samochodem osobowym F. (...) nr rej. (...) D. K., ubezpieczona od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego (...) Towarzystwo (...), pokonując zakręt nie dostosowała prędkości do warunków drogowych, wpadła w poślizg, następnie zjechała na przeciwległy pas ruchu i uderzyła w prawidłowo jadący samochód m-ki O. (...) nr rej. (...), którego właścicielem był poszkodowany Ł. K..

Pojazd m-ki O. (...) nie nadawał się do dalszej jazdy i został odholowany do warsztatu. W tym samym dniu Ł. K. zgłosił szkodę do ubezpieczyciela

i w dniu 30 sierpnia 2013 r. wynajął pojazd zastępczy marki S. (...)

w Wypożyczalni Samochodów L. w K.. Wypożyczalnia Samochodów została Ł. K. polecona przez sprawczynię wypadku D. K.. Koszt dobowy wynajmu samochodu S. (...) wynosił 185,00 zł. brutto. Samochód Ł. K. O. (...), który uległ uszkodzeniu w wyniku wypadku, był zaliczany do klasy/segmentu C – klasy niższej średniej. Do tej klasy zaliczał się również samochód S. (...).

Oprócz wypożyczalni, z której pojazd zastępczy wypożyczył Ł. K., takie usługi świadczyły wypożyczalnie w K. – (...), w T. – (...) oraz w J. – (...). Tej klasy co O. (...), samochód m-ki F. (...) znajdował się w ofercie firmy (...), gdzie stawka wynajmu na dobę wynosiła 184,50 zł. brutto. Firma (...) w T. oferowała w tej klasie samochód H. (...), a koszt wynajmu wynosił 196,80 zł. brutto na dobę. Natomiast Firma (...) z K. w swojej ofercie posiadała samochód marki A. (...), a koszt wynajmu wynosił 184,50 zł. brutto na dobę.

Samochód zastępczy był użytkowany przez Ł. K. w okresie od

30 sierpnia 2013 r. do dnia 20 września 2013 r. Z uwagi na stwierdzenie

w samochodzie szkody całkowitej, co nastąpiło decyzją z dnia 10 września 2013 r., Ł. K. był zmuszony do zakupu nowego auta. Uczynił to po około

3 tygodniach od przekazania mu przez ubezpieczyciela kwoty odszkodowania, co miało miejsce nie wcześniej niż w dniu 18 września 2013 r., bowiem polecenie przelewu zostało wydane w dniu 17 września 2013 r.

Ł. K. użytkował pojazd zastępczy przez okres 21 dni. W tym czasie nie dysponował żadnym innym samochodem, z którego mógłby skorzystać. Poszkodowany mieszkał w niewielkiej miejscowości C. wraz z żoną, dwoma córkami w wieku 5 i 10 lat oraz z matką. Codziennie dowoził córki do oddalonego od jego miejsca zamieszkania O. o 3 km, gdzie uczęszczały do szkoły

i przedszkola. Samochód służył im także do codziennego użytku, m.in. do robienia zakupów. Zarówno Ł. K., jak i jego żona byli wówczas bezrobotni, tak więc samochód był im również niezbędny do poszukiwania pracy. Po wypadku zaszła również konieczność odbywania częstszych wizyt lekarskich, gdyż w następstwie tego zdarzenia obrażeń ciała doznały córki Ł. K.. Ł. K. z córkami jeździł na wizyty lekarskie do J., K., N. i O.. Wyjazdy te w okresie do 20 września 2013r. miały miejsce co najmniej 10 – krotnie. W miejscu zamieszkania Ł. K. komunikacja publiczna była i jest bardzo ograniczona.

W dniu 26 września 2013 r. powód wystawił fakturę VAT nr F (...) na kwotę 3.505,50 zł. z terminem płatności do dnia 03 października 2013 r. obejmującą okres użytkowania przez Ł. K. samochodu zastępczego przez 19 dni, a w dniu 15 lutego 2014 r. fakturę nr F (...) na kwotę 369,00 zł. z terminem płatności do 22 lutego 2014 r. obejmującą okres dalszych dwóch dni.

W dniu 17 stycznia 2014 r. strona pozwana odmówiła wypłaty świadczeń odszkodowawczych z tytułu wynajmu pojazdu zastępczego.

W dniu 21 kwietnia 2015 r. Ł. K. przelał na rzecz powoda R. L. wierzytelność przysługującą mu w stosunku do strony pozwanej z tytułu zwrotu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego.

/dowody: dokumenty zalegające w aktach szkody (...) Towarzystwa (...) nr (...) w szczególności: zgłoszenie szkody, kalkulacja naprawy, arkusz ustalenia wartości pojazdu w stanie uszkodzonym, pismo ubezpieczyciela z 05.09.2013 r., 10.09.2013 r. i 21.11.2013 r.; kopia oświadczeń Ł. K. z 30.08.2013 r. – k. 7,8; kopia umowy wypożyczenia z dn. 30.08.2013 r. i 19.09.2013 r. – k. 9,10; faktura VAT nr F (...) – k. 11; faktura VAT nr F (...) – k. 12; kopia pisma strony pozwanej z 17.01.2014 r. – k. 13; potwierdzenie polecenia przelewu - k. 40; opinia biegłego z zakresu ruchu drogowego i wyceny wartości pojazdów S. G. z dnia 22.02.2015 r. – k. 80-83; opinia uzupełniająca - k.116-117; umowa o przelew wierzytelności z dnia 21 kwietnia 2015 r. – k. 107-108; zawiadomienie dłużnika o przelewie wierzytelności z 21.04.2015 r. wraz z potwierdzeniem nadania – k. 109, 110-111-112; zeznania świadka Ł. K. - k. 71/2 – 72; przesłuchanie powoda R. L. – k. 143/2-144/.

Dowody z dokumentów zawartych w aktach szkody i aktach sprawy nie budzą wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności i rzetelności. Nie były też kwestionowane przez strony.

Opinię biegłego S. G., jak również opinię uzupełniającą, Sąd również uznał za wiarygodną, bowiem jest ona kompetentna, jasna i rzetelna. Została wydana przez właściwego specjalistę i odpowiada na wszystkie postawione pytania. Po wydaniu przez biegłego opinii uzupełniającej, strony nie wniosły do niej żadnych zastrzeżeń i nie domagały się powoływania kolejnego biegłego.

Zeznania powoda oraz świadka Ł. K. zasługują na wiarę, bowiem są logiczne, spójne i pokrywają się ze sobą i z dowodami z dokumentów oraz z opinią biegłego.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Podstawa prawna odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej była bezsporna, bowiem (...) Towarzystwo (...) przeprowadziło postępowanie likwidacyjne i wypłaciło Ł. K. kwotę należną z tytułu całkowitej likwidacji szkody tj. zniszczenia samochodu O. (...) nr (...) 51E.. Tym samym uznała swoją odpowiedzialność gwarancyjną za sprawcę kolizji. W związku z tym szersze rozważania w tym zakresie są zbędne. Wypada jedynie przypomnieć, że zgodnie z art. 822 § 1 kc przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony, zaś uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (§ 4). Dodatkowo, zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.), z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Ubezpieczeniem tym jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w

okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu (art. 35 cyt. ustawy). Wina sprawcy szkody i związek przyczynowy pomiędzy szkodą a zdarzeniem (art. 415 kc w zw. z art. 436 § 2 kc) były bezsporne. Natomiast przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie zakresu odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za poniesione koszty wynajmu samochodu zastępczego.

Strona pozwana zakwestionowała możliwość wystąpienia przez powoda o zasądzenie na jego rzecz kwoty odszkodowania z tytułu wynajmu samochodu zastępczego stwierdzając, że po stronie powodowej nie było legitymacji do wystąpienia z takim roszczeniem. Strona pozwana nie zgodziła się również, że najem auta zastępczego w ustalonych okolicznościach sprawy był celowy i konieczny, zakwestionowała także okres wynajmu samochodu zastępczego przez Ł. K., który skończył się kilka dni po wypłacie poszkodowanemu ubezpieczenia, a także wysokość stawki najmu oraz wskazała, że Ł. K. miał możliwość wynajęcia samochodu standardu niższego (klasa B) niż wynajęty przez niego pojazd S. (...). Pozwany nie zgodził się również ze wskazanym przez stronę powodową okresem, od którego należy zasądzić odsetki ustawowe podając, że ubezpieczyciel ma 30 dni na likwidację szkody.

W ocenie Sądu zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powodowej jest nieuzasadniony. W toku postępowania strona powodowa dołączyła umowę z dnia 21 kwietnia 2015 r. o przelew wierzytelności zawartą między Ł. K. a R. L. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą H. (...)R. L.. Na mocy tej umowy Ł. K. (cedent) przeniósł na rzecz strony powodowej należną mu od pozwanego wierzytelność wraz ze wszelkimi związanymi z nią prawami, w tym roszczeniami o zaległe odsetki, w zakresie zwrotu kosztów wynajęcia samochodu zastępczego w kwocie 3 870,50 zł. Jako dowód istnienia wierzytelności w umowie wskazano dokumenty w postaci umowy najmu z 30.08.2013 r., oświadczenia poszkodowanego z 30.08.2013 r., protokołu zdawczo – odbiorczego pojazdu oraz dwóch faktur. Cesjonariusz oświadczył, że wierzytelność tą przyjmuje. Wobec tego, że legitymacja procesowa stanowi przesłankę materialno-prawną, sąd dokonuje oceny w zakresie jej istnienia w chwili orzekania co do istoty sprawy (w chwili wyrokowania). Z uwagi na istnienie umowy z 21 kwietnia 2015 r. o cesji wierzytelności na rzecz powoda, zarzut braku legitymacji po jego stronie należy uznać za chybiony (art. 509 § 1 kc).

Aktualnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane już jest stanowisko, że odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy OC obejmuje również wydatki poniesione na najem pojazdu zastępczego. Pozostają one w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem i stanowią stratę określoną w art. 361 § 2 kc (zmniejszenie majątku poszkodowanego). Co więcej, refundacja tych kosztów jest uzasadniona nie tylko wówczas, gdy uszkodzony pojazd służył do prowadzenia działalności gospodarczej, ale również, gdy był przeznaczony jedynie do codziennego użytku i odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń nie jest uzależniona od niemożności skorzystania z komunikacji alternatywnej. W uchwale 7 sędziów SN z dnia 17 listopada 2011 r. (III CZP 5/11, Lex nr 1011468) wprost stwierdzono, iż odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego; nie jest ona uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej. W związku z tym zarzuty strony pozwanej w tym zakresie pozostają całkowicie chybione. Powód wykazał, że samochód służył poszkodowanemu Ł. K. do codziennego użytku (m. in. wizyt lekarskich, zakupów, odwożenia dzieci do szkoły i przedszkola) i nie dysponował on w tym czasie żadnym innym pojazdem. Samochód w sposób bardziej wszechstronny i funkcjonalny zaspokaja potrzeby życiowe właściciela. Korzystanie z niego stało się obecnie standardem cywilizacyjnym i taka jego funkcja będzie się umacniać.

Jak podkreślono w cyt. uchwale, na ubezpieczycielu ciąży obowiązek zwrotu jedynie wydatków celowych i ekonomicznie uzasadnionych, pozwalających na wyeliminowanie negatywnych dla poszkodowanego następstw,

niedających się wyeliminować w inny sposób, z zachowaniem rozsądnych proporcji między korzyścią wierzyciela a obciążeniem dłużnika. Zakres obowiązku odszkodowawczego obejmuje co do zasady poniesione koszty najmu pojazdu zastępczego tego samego typu, co uszkodzony, za czas niezbędny do naprawy albo zakupu nowego pojazdu.

W tym kontekście nieuzasadniony jest zarzut, że Ł. K. mógł wynająć pojazd o klasę niższy niż uszkodzony. Jak ustalił biegły, pojazd zastępczy zaliczał się tej samej klasy samochodów kompaktowych, co pojazd uszkodzony. Wbrew twierdzeniom pozwanego, poszkodowany miał prawo do wynajęcia porównywalnego pojazdu, tej samej klasy i o tych samych parametrach i funkcjonalności, ponieważ odpowiada to zasadzie pełnego odszkodowania.

Odnosząc się do zarzutu formułowanego przez stronę pozwaną o niezasadnym wydłużeniu okresu korzystania przez Ł. K. z samochodu zastępczego, należy stwierdzić, że jest on chybiony. Szkoda w pojeździe należącym do Ł. kmiecia została uznana za szkodę całkowitą, zachodziła więc konieczność zakupu nowego pojazdu. Ł. K. wynajął u powoda samochód zastępczy w następnym dniu po wypadku, tj. w dniu 30 września 2013 r. Z zeznań Ł. K. wynika, że nie miał on środków pieniężnych na zakup nowego samochodu do czasu wypłaty mu odszkodowania przez ubezpieczyciela. Samochód zastępczy był przez niego użytkowany do dnia 20 września 2013 r. Natomiast zgodnie z poglądem reprezentowanym w orzecznictwie, granicą czasową wynajmowania samochodu zastępczego jest dzień uzyskania wiadomości o sposobie naprawienia szkody, doliczając kilka dni na zakup nowego samochodu. Ł. K. otrzymał odszkodowanie w dniu 18 września 2013 r. Po otrzymaniu odszkodowania trzeba jeszcze zakupić nowy samochód. Nie sposób uczynić tego w jeden dzień, dlatego do tego okresu należy doliczyć kilka dni na zakup nowego samochodu. Należy więc stwierdzić, że przekroczenie przez Ł. K. wskazanego terminu o 2 dni, nie było w ocenie Sądu nieuzasadnione. Ł. K. zeznał, że nowe auto zakupił

3 tygodnie po wypłacie odszkodowania, a samochód zastępczy oddał 20 września 2013 r., czyli przed kupnem nowego samochodu. Okres najmu przez 21 dni był więc celowy i uzasadniony.

Stawka wynajmu (184,50 zł brutto), wbrew zarzutom pozwanego, nie była wygórowana. Z opinii biegłego jednoznacznie wynika, że ceny stosowane przez powoda nie odbiegały od cen stosowanych w innych wypożyczalniach. Poszkodowany nie mógł, tak jak sugeruje pozwany, wynająć pojazdu na czas z góry określony, bowiem nie mógł wiedzieć, ile potrwa likwidacja szkody i kiedy otrzyma odszkodowanie. W tej sytuacji trzeba przyjąć, podobnie jak ustalił biegły, że koszt wynajmu pojazdu zastępczego w kwocie 3 874,50 zł odpowiadał realnym (rynkowym) stawkom wynajmu samochodu w okolicy miejsca zamieszkania poszkodowanego.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie powołanych przepisów, zasądził kwotę należności głównej w całości.

Zgodnie z art. 481 § 1 kc, „jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.” Jak stanowi art. 455 kc, w przypadku zobowiązań bezterminowych (do których zalicza się zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia) dłużnik popada w zwłokę po wezwaniu go do spełnienia świadczenia przez wierzyciela. Reguła wynikająca z art. 455 kc ulega jednak modyfikacji w odniesieniu do świadczeń przysługujących poszkodowanemu od zakładu ubezpieczeń. Jak stanowi art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, ubezpieczyciel jest zobowiązany spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie. Z ustaleń postępowania wynika, że powód wystawił pierwszą fakturę VAT nr F (...) na kwotę 3 505,00 zł. w dniu 26.09.2013 r., z terminem płatności przypadającym na dzień 03.10.2013 r. Jednakże nie przedstawił dowodu doręczenia tej faktury stronie pozwanej. W dniu 17 stycznia 2014 r. strona pozwana przesłała powodowi oraz Ł. K. decyzję odmowną co do zgłoszonego roszczenia odszkodowawczego w zakresie poniesionych kosztów samochodu zastępczego. Należy więc przyjąć, że pozwany popadł w opóźnienie w dniu wydania decyzji odmownej (bowiem wówczas mógł przyznać odszkodowanie zgodnie z żądaniem) i od tej daty, tj. 17.01.2014 r., Sąd zasądził odsetki ustawowe od kwoty 3 505,00 zł. Natomiast termin płatności faktury VAT nr F (...) z dnia 15.02.2014 r. opiewającej na kwotę 369,00 zł., został przez powoda ustalony na dzień 22.02.2014 r. Wskazana faktura została doręczona pozwanemu w dniu 17.03.2014 r., tak więc strona pozwana popadła w opóźnienie

następnego dnia po upływie 30 dni od doręczenia faktury, tj. w dniu 18 kwietnia 2014 r. Dlatego też Sąd zasądził odsetki ustawowe od kwoty 369,00 zł. od dnia 18 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty, a w pkt II wyroku w pozostałym zakresie (co do odsetek za wcześniejsze okresy) powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 100 zd. 2 kpc. Zgodnie z tym przepisem Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczonej części swego żądania. Pozwany przegrał sprawę niemalże w całości (oddalono jego powództwo tylko nieznacznie co do odsetek), dlatego powinien ponieść w całości koszty procesu. Na koszty procesu w niniejszej sprawie składają się:

- 100 zł opłata od pozwu k.17

- 17 zł opłata za pełnomocnictwo k. 15

- 600 zł –koszty zastępstwa procesowego (§ 6 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu).

Z:

1. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.

2. kal. 14 dni.